АТАКА

Скрегоче залізом округа,
Смертю повітря фурчить.
Я знаю той ступінь напруги.
Коли вже ніщо не страшить.
Святе божевілля атаки
В тобі поглинає все.
Через яри і байраки
Незнавана сила несе.
Немає ні рідних, ні любих,
Нема ні жалю, ні тривог.
Байдужим стаєш до згуби,
Могутнім стаєш, як бог.
1942

ВІХОЛА

Нагадала мені віхола,
Що окоп мій заміта,
Як ти в госпіталь приїхала,
Вся від сонця золота.
Вся в цвіту пругкої зрілості,
Смаглощока і тута,
Від дівочої невмілості
Іще більше дорога.
Чи й тобі оця хурделиця
Хоч що-небудь нагада?
...Сніг сухий степами стелеться
І окоп мій заміта.
1943

НАД БУГОМ

Сядем тут відпочинемо, друже,
Розіславши на камінь шинель.
Ой широко розлився ти, Буже,
Ой далеко плисти до тих скель!
Кожен раз, як кисет добуваю,
Що її вишивала рука,
Пригадаю, усе пригадаю,
Поруч мене вона виника.
Біла шия в разках намиста.
Наче шовк, шелестять слова.
Де ти, зірко моя промениста,
Українко моя степова?
Зберігай, бережи свої чари,
Хай міцніють щодень, як вино.
...Багрягііє на заході хмара,
Як високе моє знамено.
1944

Моя ти зоре, румунські гори
Стоять кругом, кругом.
А думи вільні, а думи хвильні
Витають десь поза Дніпром.
Сіріють доти чужі навпроти.
Нічого більш нема.
А там десь дома весна знайома
Зелені руки підійма.
Зі сходу вітер духмяних квітів
Довіяв аромат.
Чиє кохання, чиї зітхання
Донеслись вітром до Карпат?
Моя ти зоре, високі гори
Нас не розлучать, ні!
Як вірна поміч, зі мною поруч
Ідеш ти завжди на війні.
1944

ДУМИ ПРО БАТЬКІВЩИНУ

Здрастуй, мій сонячний краю,
Ти снишся мені і тут,
Серцем щодня я літаю
До тебе, за бистрий Прут.
Як пишуть листи солдати,
Тужливо стає мені.
Кому ж мені написати,
Якій догукнути рідні?
Той — мамі, а той — дружині,
Той — сестрам, а той — братам.
А я напишу — Україні!
Сонцю її і степам,
Сивим, як згадки, могилам,
Що тонуть в імлі голубій,
Шляхам, окутаним пилом,
Якими пішли ми в бій.
Бачу далекі вершини
В тумани повитих Карпат.
Може, моя то Вкраїна
Біліє черідкою хат?
Слово, в бою огрубіле,
У тому краю забрини,
Де вишні в убранні білім
Мене виглядають з війни.
1944

МЕНЕ ВІЙНА ВЕДЕ ВСЕ ДАЛІ

Мене війна веде все далі
Просторами чужих земель.
Де й наші птиці не літали,
Іду, мов давній менестрель.
Я вірю в пісню, як в молитву,

І смерть, здається, на війні
Щадить мене в найтяжчих битвах
За... недоспівані пісні.
Коли при спалахах заграви
Вночі, ввірвавшися у дзот,
Я дістаю із-за халяви
З піснями вольними блокнот
І на трофейному папері
Лягає туга і печаль,—
Я наче відкриваю двері
У рідний дім, у рідну даль...
І, як сновиддя золоте,
Мені тоді снується
Про давнє і дзвінке! Про те,
Що плаче і сміється...
Наказ: "Вперед!" Я знов ховаю
Окопну лірику свою.
І в повен зріст — до того краю,
Де знову бути нам в бою.
1944

НІЧ У КАРПАТАХ

Красива ніч, велика ніч,
Як марево сторіч.
Достиглий місяць з висоти
Освітлює хребти.
По каменю мій кінь ступа,
Вузька моя тропа!
Внизу озера білі хмар
І сторожкий мадяр.
З собою я везу в сідлі
Пісні моїй землі:
"Якщо убитий в цих горах,
Мій коню, буду я,

Лети на схід, лети, мов птах,
Домівка там моя.
Помчиш ти в куряві доріг,
В закровленім сідлі
Усе, що зберегти я зміг
Для-рідної землі:
Й мою любов, і серця кров,
І трепетні пісні,
Що, їх складаючи, ішов
В чужій я стороні..."
Висока ніч, велика ніч,
Як марево сторіч.
І, скільки мій засягне зір,—
Стоять вершини гір.
1944

ТРАНСІЛЬВАНСЬКИЙ МАРШ

Запасні в'яжу підкови
До луки сідла.
В чужі гори нам дорога.
Ніби меч, лягла.
Рвуться коні.
Камінь дзвонить.
Віддає луна,
В межигір'ях, у бескеттях
Гоготить війна.
Буреломи та потоки,
Та дзвінкі мости.
Крешуть іскри на всі боки
Чорні копити.
Не впадуть на камінь роси,
Бо ми вище хмар.
В мене кінь не буде босий —

Підкує мадяр.
А не знайдеться мадяра —
Підкуєм самі.
Гори день і ніч говорять,
А були німі.
1944

В ГОРИ

Угору та вгору, один за одним.
Тисне нам сонце важке на плечі.
І сонце здіймаєм! Катовані цим,
Його ми возносим, його ми предтечі.
У плечі солоні уївся станкач.
Коней останніх покинули вчора.
Не в силі впіймати уже передач
Віддалених рація наша. А гори
Зімкнулись, як вежі тяжкі, навкруги.
Мало в нас неба! Мало блакиті!
Впрігшись у зброю, немов у плуги,
Тягнем до неба, потом облиті.
А хочеться степу. Скоріше б із гір
На вольну зелену рівнину!
...Потріскані губи, запалений зір,
І в ньому — готовність іти до загину.
Трансільванія,
1944

СПЕКА В ГОРАХ

Батьківщино, для нас підійми
Чорну хмару далеку.
На безводді потріскались ми,
Ніби камінь у спеку.
Батьківщино, здалека пошли,

Хоч у хмарах, вологи.
Потемніли твої соколи
У горах від знемоги!
І вставала одна з-за Дніпра,
А друга — із Дунаю.
Котру мати, а котру сестра
Посилала — не знаю...
1944

ГІРСЬКИЙ ЕТЮД

Мов дівчата худенькі, ялини
Розбрелись по безплоддю гір.
Дерев'яна гірська хатина,
Чорних буйволів повен двір,
І хазяйська дочка маДярка
Виносить мені молока.
Усміхнулась до мене жарко,
Та усмішка її не така,
Як у тої, що десь у школі
Перед дітьми сумна стоїть,—
Від мене, від скель цих голих
На відстані цілих століть.
Трансільванія,
1944

ЗЕМЛЯЧКА

В країні скелястій, країні убогій,
У горах високих, найближче до бога,
Де жити не хочуть і сірі тумани,
Де тільки гуляють вітри та бурани
Та, гір цих самотніх самотня цариця,
У небі ясному кружляє орлиця,—
Сьогодні, як видиво рідних степів,

Тебе я на скелі зустрів.
Косинка біленька, з пакетами сумка,
Подряпані руки в засохлій крові.
Втомившись, присіла, сухар собі хрумка,
Як білка горіхи свої лісові.
Дивлюся на тебе, а бачу Украйну,
Сміюся до тебе, а плачу в душі.
Усі мої втрати, і болі, і тайни
Ти в сумці принесла в ці гори чужі.
Трансільванія,
1944

ПЛАЦДАРМ

Ми вночі підійшли до ріки,
Форсували із ходу її.
У підхмар'ї заграв маяки
Нам горять в несходимі краї.
Ким ти зміряна, збройна пітьма?
Де твої причаїлись пости?
Повороту з плацдарму нема,
Не настелені нам ще мости,
І не треба! З цієї землі
До своїх не зійдем переправ.
Капітане! Пали кораблі,
Тільки мужність у серці зостав.
Тиса — Пюшпекі,
1944
Без краю топкі болота,
Без краю пагубні озерця.
Перед очима встала та,
Що рицар звав би: дама серця.
Не у сталевім сяйві лат,
Як рицарі століть далеких,
їде із лайкою солдат,

Розхристаний, на небезпеки.
І тільки вірність в^ серці чистім,
Як давні рицарі, несем
В непроходимості багнисті
По трасах, мощених вогнем.
Терексентміклош,
1944

ТАНКІСТ

Сніги! Не сніги, а ріллі,
Наорані смертю за мить.
І хлопець — одне вугілля —
Біля танка свого лежить.
Руку підняв до неба.
Крик занімів на вустах.
Бо жити б йому ще треба
В незайманих десь містах,
Ще б чути довкола себе
Той гомін прекрасних міст.
Бунтуючи, зняв до неба
Чорний кулак танкіст.
І руки його обгорілі
Не хочуть такого кінця!
І зуби аж сяють білі
На спаленій масці лиця!
Бо то ж недомріяна мрія,
То ж вірність його комусь —
Напис на танку біліє:
"Жди —
я вернусь!"
Секешфехервар,
1945

Слово про Мате Залку

За Тисою я питав:
Чи чули про нього ви?
Чи мужній до вас долітав
Голос його з Москви?
Чи знаєте, як за вас
Славний ваш син-генерал
В гарячій Іспанії згас
Серед потрісканих скал?
Скажи, покажи, мадяр,
Де він блукав юнаком:
Чи в горах оцих до хмар
Здіймався із рюкзаком,
Чи, може, отут ходив,
Де я проїжджаю конем,
Може, степи ці любив,
Що я освітив вогнем.
Може, пішов на війну
Від тихих оцих озер,
В подвижницьку путь земну,
Що випала нам тепер.
Скажи, покажи, мадяр,
Мені Лукача слід —
Того, хто за тебе вмирав,
Вмираючи за Мадрід.
Здається, він з нами йде
У гуркоті, у диму,
Ракети сяйво бліде
Стелять до ніг йому.
Ніч, а війна гримить,
Довкрла гуде в горах.
Місяць крізь хмари летить,
Розіп'ятий на вітрах.
Залаба,
1945

БРАТИ

Свою землю, далеку, святу,
Не забудем до згуби.
Як матроси в чужому порту,
Ми тримаємось купи.
Став і я чомусь ніжний такий
В цім краю невеселім.
І для мене тут всі земляки,
Хто у сірій шинелі.
І для мене усі тут брати,
Із дитинства знайомі.
Чи не батько єдиний ростив
Нас в єдиному домі?
Чи не мати єдина малих,
Як орлиця орлята,
Боронила від бід і від лих,
Доки зможем літати!
Тим-то й землю, далеку, святу,
Не забудем до згуби.
Як матроси в чужому порту,
Ми тримаємось купи.
Камендін,
1945

СЛОВАЦЬКИЙ ПАРТИЗАН

Привезли,
Щоб вішати, його.
І зійшов він сам на поміст.
І видно було його
Людям далеких міст.
Навшпиньки
Словаччина підвелась,
І кожен бачити міг:
Квітка,

Ніби зоря, пронеслась
І впала йому до ніг.
Заметушилася варта кругом,
Ридаючих била жінок.
А над його високим чолом
Злипся чуб,
Як вінок.
Потім вирок чужинець читав
Про його прекрасне життя.
Затинався німець,
Бо знав:
На помості стоїть суддя.
Читати скінчив.
І в тишу дзвінку
Шугнуло,
Ніби орел з висоти,
Мовлене тим, що в вінку:
— Брати! —
І зляканий кат застиг
Біля своєї петлі,
І чути було в цей змиг,
Як стукає серце землі.
1944

В КОРОЛІВСЬКОМУ ПАЛАЦІ

Бронзовий вершник й досі на плаці
Конає з розірваними грудьми.
Я знову у Буді. Я знов у палаці.
Як давні знайомі, зустрілися ми.
Лишилася фреска тут блідо-рожева
На закуреній димом стіні.
Чого ти всміхнулась, чужа королево,
Що хочеш сказати мені?
Чи, може, і справді впізнала мене ти,

Запам'ятавши, як в зали оці
Влетів я, людина з другої планети,
З гранатою у руці!
Коли ми явились, нові й незборні,
В розбомблене пекло твоїх палат.
І хлопець в куфайці, вмостившись на троні,
Чистив свій теплий іще автомат.
Будапешт,
1945

СОЛДАТСЬКА ГОРДІСТЬ

Опалений полум'ям бою,
В диму прокоптілий гіркім.
Гордись, піхотинцю, собою,
Солдатським званням своїм.
Гордися, що в бурю й негоду
Женеш ти прокляту орду,
Що спиш у тяжких походах
Кілька хвилин на ходу.
Що гори землі скопала
Твоя лопатка мала.
Що втома тебе валяла,
А повалить не могла.
Що в чорній окопній постелі
Ніч обіймає глуха.
Що, змокши, твоя шинеля
Так на тобі й висиха.
Що біль поразок і горе
Найперше на себе приймав.
Гордись, що в найтяжчу пору
Надію в серці мав.
Що й чорту було б не під силу,—
Усе ти витримать зміг.
Ти пекла пройшов горнило

І все-таки — переміг!
1945

НА ЗОЛОТИХ ПАРУСАХ

Красуня задумана осінь
Золоті паруси нап'яла.
І сонце променем косим
Мене протяло, мов стріла.
Із прекрасним на серці болем,
Із осколком у серці ясним
Я на кряж по камінню голім
Лісом іду багряним.
Заберусь на саму вершину,
Подивлюся — відомо куди!
Немов невгамовному сину,
Я серцю скажу: лети!
Крізь осінь оцю золотаву,
Через кряжів гірських моноліт
Лети у мою державу,
В молодий мій стомовний світ.
І спитається осінь: хто це
По горах стрімких та лісах
Пролітає, прострілений сонцем,
На моїх золотих парусах?
Балатон,
1945

ЗНАМЕНО ПОЛКУ

Я завтра їду в Україну,
Яку покинув так давно.
Цілую, ставши на коліна,
Своє полкове знамено.
Дивлюсь на нього я востаннє

В прощальній мовчазній журбі.
Всю кров мою, мої скитания
Воно зібрало у собі.
Мій стяг! Моя червона птице,
Усе з тобою ожива.
Вже бачу: хмарою куриться
Шляхів нестямних курява.
Вже бачу: стоїмо по груди
В траншеях в крижаній воді.
Ані хвороби, ні простуди,
Ні сталь — не брали нас тоді.
Звитягу нашу, наші болі,
Загиблих друзів імена
Читаю на шовковім полі
Свого ясного знамена.
Прощай, мій стяг, і не тьмарися:
Н багрянім твоїм крилі
у дзвоні, в зойках пронеслися
Моїх поривів кораблі.
Усе, що разом пережито,
В походах вистраждано,— все,
Я знаю, інший гордовито
Прапороносець понесе!
1945
листопад